

# **A Neumann János Egyetem és technológiai spin-off vállalkozásainak lehetőségei az EU Tanácsának 2024. évi soros magyar elnökségi időszakában**

**Szolnoki Szabolcs<sup>1</sup>**

## **Összefoglalás**

Az Európai Tanács – a tagállamok állam- és kormányfőiből, valamint saját elnökéből és a Bizottság elnökéből álló – legmagasabb szintű uniós politikai döntéshozó szerv, amelynek elnökségét a tagállamok félévenként váltva, rotációs rendszerben látják el. A soros elnökséget Magyarország a spanyol-belga-magyar elnökségi triász részeként 2024. július 01. és 2024. december 31. tölti be. A féléves eseménysorozat, azaz a 16-18 informális miniszteri, az állam- és kormányfői csúcstalálkozó, az Európai Politikai Közösség (EPC) rendezvénye, illetve a Nyugat-Balkán-csúcs, illetve a további több, mint kétszáz szakmai rendezvénye garantált figyelmet biztosít a nem kormányzati intézmények, így a Neumann János Egyetem számára is. Az események a kapcsolatépítés és projektgenerálás értékes platformjai, amelyek keretében a határokon átívelő kapcsolatépítésből technológia-transzfer ügyletek, közös pályázatok, kutatási-fejlesztési és innovációs kollaborációk születhetnek. A soros elnökségi időszak a szakpolitikai döntéshozatalban való részvételnek is teret enged, így van ez az Egyetem által oktatási, kutatási és társadalmisítási tevékenysége keretében kiemelten kezelt mesterséges intelligencia esetében is. Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa, miként tudna a Neumann János Egyetem kapcsolatszerzési, márkaépítési és projektgenerálási céljai érdekében profitálni a magyar elnökség adta lehetőségekből.

## **Az Európai Unió Tanácsának elnöklési rendszere**

Az Európai Tanács az Unió legmagasabb szintű politikai döntéshozó szerve, azonban közvetlenül nem uniós jogalkotó.<sup>2</sup> Az Európai Tanács a tagállamok állam-, illetve kormányfőiből, valamint saját elnökéből és a Bizottság elnökéből áll. Munkájában részt vesz az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelője. Elnökének összehívására félévente kétszer ülésezik. Amikor a napirend úgy kívánja, tagjai úgy határozhatnak, hogy munkájukat tagonként egy miniszter, illetve a Bizottság elnökének esetében egy biztos segítse.<sup>3</sup>

A Tanács elnökségét a tagállamok félévenként váltva, ún. rotációs rendszerben látják el. A félévek minden év január 1-jén, illetve július 1-jén kezdődnek. Az elnökségi feladatokat ellátó, egymást félévente követő tagállamok listáját eredetileg betűrend szerinti állította fel az EKSz., amelyen azonban a mindenkori bővítések során minden esetben változtattak.

Az elnökségi triók rendszerét a Lisszaboni Szerződés vezette be 2009-ben. Jelenleg már nem a tagállamok nevei képezik a sorrend alapját, hanem arra törekszik, hogy arányosan, kiegyensúlyozottan szerepeljenek a kisebb és nagyobb, eltérő földrajzi régiókban elhelyezkedő, gazdaságilag különböző súlyt képviselő tagállamok. A csoport többi tagja közös program

---

<sup>1</sup> NJE Gazdaságföldrajzi és Településmarketing Központ munkatársa

<sup>2</sup> Várnay-Papp 94. oldal

<sup>3</sup> EUSz. 15 cikk (2)-(3) bekezdések

alapján segíti az elnökséget az összes feladat ellátásában. A csoport tagjai egymás között eltérő szabályokat is megállapíthatnak.

Az elnökség szerepe és jelenősége az idő előrehaladtával a gyakorlatban és az írott jogban is nőtt.<sup>4</sup>

Az egyes elnökségek sorrendjét és pontos időtartamát a 2016/1316 számú tanácsi határozat állapítja meg egészen 2030 decemberéig.

A jelenlegi triót a spanyol (2023. július – december), a belga (2024. január – június) és a magyar (2024. július – december) elnökség alkotja, majd Lengyelország, Dánia és Ciprus következik.

## **Az elnökségi rendszert meghatározó elvek**

Az elnökségi rendszert meghatározó elvek között megkülönböztethetjük az elnökség egységességének és semlegességének elvét, továbbá az elnökség rotációs rendszerét és az egymást követő elnökségek és elnökségi csoportok együttműködésének elvét.

### **Az elnökség egységének elve**

Az elsődleges jog alapján a Tanács különböző formációinak elnökségét - a Külügyek Tanácsa kivételével a Tanácsban részt vevő tagállami képviselők látják el az EUMSZ. 236. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelően<sup>5</sup>, egy egyenjogúságon alapuló rotációs rendszer szerint, így az elnökség egységének elve alapján a hivatalban lévő elnökség a Tanács valamennyi formációjában - a Külügyek Tanácsa kivételével -, valamint előkészítő szervében, az Állandó Képviselők Bizottságában, a tanácsi munkacsoportokban és a különböző szakbizottságokban ellátja az elnöki funkciókat. A Tanács üléseit előkészítő fórumokon az elnökséget adó tagállam vezető beosztású általában államtitkári, nagykövetségi szintű - tisztségviselője elnököl, míg a Tanács ülésein az elnökséget a területért felelős szakminiszter látja el. Az elnökség egységének elve biztosítja a tanácsi munka koherenciáját, azzal, hogy az elnökségi teendőket a Külügyek Tanácsa kivételével - valamennyi tanácsi fórumon egy tagállam látja el és fogja össze.<sup>6</sup>

A főszabály szerint a hivatalban lévő elnökség elnököl a különbizottságokban és a tanácsi munkacsoportokban is.

A Tanács azon formációi üléseinek előkészítésénél, amelyek félévente egyszer, az adott félév első felében üléseznek, a Corepertől eltérő bizottságoknak és a munkacsoportoknak az előző félév során tartott ülésein azon tagállam küldöttje elnököl, amely a Tanács említett ülésein az elnöki posztot be fogja tölteni.<sup>7</sup> Az elnökség egységének főszabálya alóli további kivételt jelent az a rendelkezés, amely szerint, amennyiben valamely üggyel lényegében egy meghatározott féléves időszak során foglalkoznak, akkor az ebben az időszakban az elnökséget ellátó tagállam képviselője már a megelőző féléves időszak során is elnökölhet az előkészítő csoportokban e

---

<sup>4</sup> Várnay-Papp 101. oldal

<sup>5</sup> EUMSZ. 236. cikkének (2) bekezdése szerint az Európai Tanács minősített többséggel fogadja el a Tanács formációinak elnökléséről szóló határozatot, a Külügyek Tanácsa kivételével.

<sup>6</sup> Osztovíts 212. oldal

<sup>7</sup> TESz. 19. cikk (5) bekezdés

meghatározott ügy tárgyalása során. Az így megosztott elnökségi teendőkre vonatkozóan a két érintett elnökségnek kell megállapodnia.<sup>8</sup>

## **Az elnökség semlegességének elve**

Az alapszerződés ugyan sosem tartalmazott arra vonatkozó kifejezett utalást - és ezen a Lisszaboni Szerződés sem változtat -, hogy a semlegesség elvének mintegy át kellene hatnia a soros elnökség intézményét, azonban az eljárási szabályok autentikusnak tekinthető magyarázata, a Tanács eljárási kézikönyve megemlíti a tanácsi elnök semlegességének követelményét is („The Presidency is neutral”).<sup>9</sup>

Az elnökség semlegességének elve értelmében az elnökség részrehajlás nélkül szervezi és hajtja végre elnökségi feladatait. Az ülések során moderátorként irányítja a tárgyalásokat és nem preferálhatja saját országa vagy más országok törekvéseit. A semlegesség követelményének a tárgyalóteremben történő sikeres megvalósítása kiváló együttműködést feltételez az ülést levezető elnök és az elnökséget ellátó ország képviselője között. A semlegesség elvének követelménye vonatkozik egyrészt a tárgyalásvezetésre, másrészt az ülések előkészítésének fázisában a napirendek összeállításra, illetve a kompromisszumos szövegváltozatok kidolgozására is.<sup>10</sup>

Az elnökség annyiban semleges, hogy előfeltételezi a soros elnöki pozícióban lévő tagállam részrehajlástól mentes eljárását. Az elnökség voltaképpen a tagállamok közötti viták moderátora (és mediátora is egyben), e pozícióval pedig összeegyeztethetetlen lenne akár a saját nemzeti, akár bármely más tagállam érdekeinek az előtérbe helyezése.<sup>11</sup>

A semlegesség elve az elnökség pozíciója, a vele járó eszközök, lehetőségek fényében ellentmondásosnak tűnhet. A lényeg azonban az egyensúly megtalálásában rejlik. Ha egy tagállam a saját nemzeti érdekeit közvetlenül az elnökségi munka során — megsértve a semlegesség elvét — a programalkotás, valamint a döntéshozatal során „erőszakosan” jeleníti meg, akkora többi tagállam ellenérzése miatt csekély az esélye annak, hogy céljait a döntéshozatal során képes lesz megvalósítani.

Az elnökségi félév lebonyolítása során gyakorlati problémákat is felvet a semlegesség érvényre juttatása a soros elnökséget ellátó tagállam részéről. Ugyanis a soros elnök nem csak a Tanács vezetője, hanem egyben a Tanács tagja is. Vagyis az üléseken, vagy azok előkészítése során az elnöki pozíciót ellátó személynek, amellet, hogy az elnökség nevében vezeti és koordinálja az ülést, a tárgyalások során a saját tagállamának pozícióját is képviselnie kell.<sup>12</sup>

## **Az elnökségi feladatok csoportos ellátása, az elnökségi triók, az együttműködés elve**

A féléves elnökséget, mint ahogy azt korábban említettük, 18 hónaponként úgynevezett elnökségi triók látják el. Az elnökséget ellátó tagállamot a 18 hónapos program vagy más, köztük létrejött megállapodás alapján minden feladatában segíti a három tagállam alkotta

---

<sup>8</sup> TESz. 19. cikk (6) bekezdés

<sup>9</sup> Horváty, 40. oldal

<sup>10</sup> Osztovits 213. oldal

<sup>11</sup> Horváthy, 41. oldal

<sup>12</sup> Horváthy, 41. oldal

elnökségi trió többi tagja. A tanácsi munka folytonosságát az is elősegíti, hogy nem csupán az egyes trió tagok tartoznak együttműködési kötelezettséggel. A mindenkori féléves elnökséget adott esetben segíti a következő elnökséget ellátó tagállam képviselője is. A soros féléves elnökséget ellátó ország segítségére siethet szükség esetén tehát nem csak a trió másik két tagja, hanem a következő trió országa is.<sup>13</sup> Ilyen esetekben az elnökséget betöltő ország felkérésére és iránymutatása szerint járnak el és szükség esetén helyettesítik az elnökséget, amennyiben szükséges, átvesznek tőle bizonyos feladatokat és biztosítják a Tanács munkájának folyamatosságát.<sup>14</sup>

A Tanács tevékenységének folytonosságát és sikerét alapjaiban határozza meg az egymást követő elnökségek közötti szoros együttműködés.

## Az elnökségi feladatok

Az Európai Unióról szóló szerződés (a továbbiakban: EUSz.) és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ.) az elnökségi feladatokat közvetlenül nem határozza meg. Az elnökségi feladatokra vonatkozóan irányadó az Európai Tanácsnak a Tanács elnökségének gyakorlásáról szóló határozata, továbbá az elsődleges jog egyes speciális rendelkezései, valamint a Tanács Eljárási Szabályzata (a továbbiakban: TESz.).<sup>15</sup> Meghatározó továbbá a tanácsi tevékenység kialakult gyakorlata. Mindezek alapján összefoglalóan megállapítható, hogy a Tanács elnöksége vezeti, irányítja és koordinálja a tanácsi munkát, ellátja továbbá a Tanács képviseletét. A munkaprogram összeállításán keresztül bizonyos mértékig érvényesítheti az Unió egészével kapcsolatos elképzeléseit, preferenciáit.<sup>16</sup> Természetesen ez nem jelentheti a nemzeti érdekek nyers érvényesítését.

A Tanács tevékenységének irányítása és szervezése keretében az elnökség

- összehívja a Tanács üléseit (EUMSZ. 237. cikk);
- előkészíti a Tanács munkaprogramját, meghatározva ezáltal a tanácsi tevékenység prioritásait (TESz. (5) bekezdése);
- elkészíti a félév során esedékes tanácsi ülések előzetes napirendjét [TESz. 2. cikkének (6) bekezdése];
- az Unió érdekeit érintő fontos kérdésekről tartandó nyilvános viták előkészítéseként javaslatot tesz azok témáira, tárgyköreibre [TESz. 8. cikk (3) bekezdés];
- kezdeményezi a szavazási eljárásokat (TESz. 11. cikk);
- írásbeli eljárást kezdeményezhet (TESz. 12. cikk);
- aláírási joggal rendelkezik a Tanács által, valamint az Európai Parlament és a Tanács által közösen elfogadott jogi szövegek aláírása tekintetében (TESz. 15. cikke);
- megszervezi az Állandó Képviselők Bizottságának, valamint a külön bizottságok és a tanácsi munkacsoportok ülésrendjét, összeállítja ezek napirendjét (TESz. 19. és 21. cikkei);
- megteszi a szükséges intézkedéseket az Európai Tanács tevékenységének gyakorlati megszervezéséhez (TESz. 2. cikke);
- gondoskodik a Tanács üléseinek, továbbá az egyéb, az elnökletével folyó tanácskozásoknak a megfelelő lefolyásáról (TESz. 20. cikke);

---

<sup>13</sup> Osztoivits 214. oldal

<sup>14</sup> TESz. 20. cikkének (2) bekezdése

<sup>15</sup> EUMSZ. 121. cikkének (5) bekezdése, EUMSZ. 237. cikke

<sup>16</sup> Várnay-Papp 101. oldal

- tevékenysége során mindvégig biztosítja a Tanács Eljárási Szabályzatában foglaltak érvényesülését.

Az EUSz. 48. cikkének (4) bekezdése alapján a Tanács elnöke hívja össze azt a konferenciát, amely az Unió alapját képező szerződések módosításainak közös megegyezéssel történő meghatározására irányul.

Az elnökség látja el a Tanács képviselét az intézményközi relációkban. Képviseli a Tanácsot az Európai Parlamentben, annak bizottságaiban, továbbá valamennyi, az intézményközi megállapodásokkal létrehozott fórumon.

A Tanács működéséhez kapcsolódó tárgyalások előrehaladásának elengedhetetlen feltétele az elnökségi kompromisszumos javaslatok kidolgozása. A kompromisszumkeresés során nélkülözhetetlen a folyamatban lévő tárgyalások teljes körű, az egyes tárgykörökön átívelő összefüggésekre is kiterjedő ismerete, mivel ezáltal válik lehetővé az ún. csomag-megoldások kezdeményezése.<sup>17</sup>

Az elnökség megteszi az ülések közötti munka előmozdításához szükséges intézkedéseket. Az elnökség írásbeli konzultációkat is folytathat, amelyek során azzal a kéréssel fordul a tagállamokhoz, hogy a munkacsoport vagy más előkészítő bizottság következő ülése előtt tegyék meg észrevételeiket, javaslataikat.

## **Az elnökségi naptár**

Az elnökség hét hónappal az érintett félév kezdete előtt, valamennyi tanácsi formáció tekintetében a megfelelő egyeztetések elvégzését követően, tudatja az általa a Tanács számára előirányzott időpontokat. Ez azt jelenti, hogy az elnökség a hivatalba lépését megelőzően egyeztet a Tanács Főtitkárságával, az elnökségi trió második két tagjával és ez alapján meghatározza az elnökségi félévének naptárát: azaz kijelöli azokat az időpontokat, amelyeken a Tanács különböző formációinak üléseit kívánja összehívni a Tanács jogalkotói munkájának elvégzése vagy működési határozatainak meghozatala céljából. Ezeket a dátumokat egyetlen, a Tanács valamennyi formációjára vonatkozó dokumentum tartalmazza (elnökségi naptár).<sup>18</sup>

Amennyiben a féléves időszak során az arra az időszakra tervezett ülések valamelyikének megtartása nem indokolt, akkor az elnökség az adott formáció tervezett ülését nem hívja össze. Amennyiben pedig a korábban tervezettek felül szükségesnek mutatkozik kiegészítő tanácsülések összehívása is, az elnökségnek erre is van lehetősége.<sup>19</sup>

## **Az egyes tanácsi formációk üléseinek előzetes napirendje**

Az adott időszakban hivatalban lévő elnökség a megfelelő konzultációkat követően valamennyi tanácsi formáció számára elkészíti a következő féléves időszakra ütemezett tanácsi ülések tervezett napirendjét. Ennek az előzetes napirendnek a célja, hogy indikatív jelleggel bemutassa a tervezett jogalkotási munkát és a működési határozatokat. Ezeket a tervezeteket az egyes tanácsi formációk szerinti bontásban kell elkészíteni oly módon, hogy az egyes tanácsi formációk tervezett üléseinek előzetes napirendje önállóan szerepeljen. Az előzetes napirendek

---

<sup>17</sup> Osztovíts 217. oldal

<sup>18</sup> TESz 1. cikkének (2) bekezdése

<sup>19</sup> TESz 2 cikkének (7) bekezdése

kialakítását a Tanács 18 hónapos programja alapján kell végezni, és előzetesen konzultálni kell a Bizottsággal is.

## **Az elnökségi triász programterve**

Az elnökségi trióprogram feltételezi az elnökségre készülő trió tagjainak együttműködését. Az egyes soros elnökségi triászok tizennyolc havonta a Bizottsággal együttműködve és az Európai Parlamenttel, a Tanács Főtitkárságával folytatott megfelelő konzultációkat követően elkészítik az adott időszakra vonatkozó tanácsi tevékenységek programtervezetét. A három elnökség együttesen nyújtja be a programtervezetet, legkésőbb az érintett időszak előtt egy hónappal. A programot az Általános Ügyek Tanácsa hagyja jóvá.

A 18 hónapos program tartalmaz egy általános bevezető szakaszt, amely a programot az Európai Unió hosszabb távú stratégiai iránymutatásainak összefüggéseibe helyezi. Ebben a szakaszban a három elnökség, amelynek a 18 hónapos programtervezet elkészítése a feladata, konzultál az őket követő három elnökséggel is. A trióprogram az egyes tanácsi formációk szerinti tematikát követve tartalmazza az elnökségre készülő triótagok elnökségi programját.<sup>20</sup>

## **A spanyol-belga-magyar elnökségi triász programterve**

Az Általános Ügyek Tanácsának 2023. június 27-i ülésén<sup>21</sup> Spanyolország, Belgium és Magyarország illetékes miniszterei mutatták be a trió programját. Magyarországot az ülésen Varga Judit igazságügyi miniszter képviselte, a spanyol elnökség nevében Pascual Navarro európai uniós ügyekért felelős miniszter, Belgium képviselőjében pedig Willem Van de Voorde brüsszeli állandó képviselő ismertette a programot.

A Tanács 2023. július 1. – 2024. december 31. közti 18 hónapos programja<sup>22</sup> középpontjában az Ukrajna elleni háború és a növekvő globális bizonytalanság miatti reziliencia-fokozás és stratégiai autonómia erősítése áll.

Ez az általános célkitűzések körében a következőket jelenti:

- Az EU globális versenyképességének fokozása az ipari bázisra vonatkozóan a gyorsított zöld és digitális kettős átállással összhangban történő megerősítésével és az innováció felhasználásával,
- Annak biztosítása, hogy a kettős átállás méltányos, igazságos és inkluzív módon valósuljon meg Európa szociális dimenziójának megerősítése révén, többek között az EU előtt álló demográfiai kihívás kezelése útján,
- A nemzetközi partnerségeknek, a többoldalú együttműködésnek és a biztonság valamennyi dimenziójának megerősítése, valamint ambiciózus és kiegyensúlyozott kereskedelempolitika kialakítása, ugyanakkor az uniós érdekek határozottabb védelme, valamint az EU azon képességének megerősítése, hogy a biztonság és a védelem területén fellépjen.
- Annak megismerése, hogy miként lehetne új tagokat oly módon integrálni, amely megerősíti a kulcsfontosságú európai politikákat

---

<sup>20</sup> TESZ. 2. cikkének (6) bekezdése

<sup>21</sup> <https://video.consilium.europa.eu/event/en/26953> (letöltve: 2023. november 25.)

<sup>22</sup> <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10597-2023-INIT/hu/pdf>

- Az uniós polgárokkal és –hatáskörükön belül – a többi uniós intézménnyel történő együttműködés fokozása<sup>23</sup>.

Ezt követően a program második fejezetében a gazdasági célok kerülnek megfogalmazásra:

- Egy időtálló uniós gazdaság létrehozására kívánnak törekedni, valamint fokozni az EU hosszú távú versenyképességét, fenntartható és inkluzív növekedését. Az elnökségi trió elő fogja mozdítani az EU nyitott stratégiai autonómiáját, gazdasági rezilienciáját, körforgásos jellegét és versenyképességét annak iparpolitikája keretében, különös hangsúlyt helyezve a zöld és digitális átállásra.
- Az elnökségi trió kellő figyelmet kíván fordítani a kkv-k uniós egységes piacon betöltött szerepére és a vállalatok adminisztratív terheinek csökkentésére.
- Törekedni kívánnak arra, hogy csökkenjenek az egyenlőtlenségek, különös figyelemmel a legkevésbé fejlett régiókra, a vidéki területekre, az utóbbiakhoz kapcsolódó városi területekre, az ipari átalakulás által érintett területekre, a súlyos és tartós természeti vagy demográfiai kihívásokkal küzdő régiókra, valamint a legkülső régiókra.
- Az elnökségi trió reflexiós folyamatot fog indítani az e-kereskedelem uniós ágazati keretének jövőjéről.
- Az elnökségi trió prioritásként kezeli majd az uniós kutatási és innovációs együttműködést annak érdekében, hogy a kutatás és az innováció segítségével kezelni lehessen az EU előtt álló legfontosabb kihívásokat.
- A program kiemelt területét fogja képezni az úrszabályozás, ezen belül különösen az úrforgalom-irányítás. Emellett az elnökségi trió az úrinfrastruktúra fejlesztésével is foglalkozik majd, különös tekintettel a kiberbiztonságra és a biztonságos konnektivitásra.
- A trió tovább kívánja folytatni a gigabites konnektivitás előmozdítását, valamint az 5G és a 6G kiépítését.
- Törekedni fognak továbbá az egész életen át tartó tanulás lehetőségeinek megerősítésére, valamint az oktatás és képzés – ezen belül a digitális oktatás és képzés – inkluzívá és mindenki számára hozzáférhetővé tételére.

A program harmadik fejezetében a polgárok és szabadságjogok védelmének közös céljairól esik szó, kiemelve a Maastrichti Szerződéssel létrejött uniós polgárság intézményének harmincéves fennállását, a jogállamiságot, a közös európai menekültügyi rendszer reformjával, valamint a migrációs és menekültügyi paktummal kapcsolatos munkát,

Az elnökségi trió tervei szerint hozzá fog járulni a schengeni térség megfelelő működésének és rezilienciájának javításához, és e téren a külső határok megerősítésére fog összpontosítani. Az elnökségi trió erőfeszítéseket fog tenni a határokon átnyúló súlyos szervezett bűnözés, a terrorizmus és az erőszakos szélsőséges elleni hatékony küzdelem fokozására. Folytatni kívánják az uniós válságkezelési struktúrák további ésszerűsítésére irányuló munkát. Az elnökségi trió végre fogja hajtani az uniós kiberbiztonsági stratégiát, és nagyobb stratégiai autonómiára törekszik majd a digitális technológiák terén.

A program negyedik fejezete a klímasemleges, zöld, méltányos és szociális Európa megteremtéséről szól. Ennek keretében az elnökségi trió:

---

<sup>23</sup> A Tanács 2023. július 1. – 2024. december 31. közti 18 hónapos programjának I. pontja

- Törekedni fog az „Irány az 55%!” intézkedéscsomag gyors, méltányos és társadalmilag igazságos végrehajtására, és folytatni fogja a még lezáratlan jogalkotási javaslatokkal kapcsolatos munkát.
- A fenntartható erdőgazdálkodás további javításán fog dolgozni, és szorosan nyomon fogja követni a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó új uniós erdőgazdálkodási stratégia végrehajtását.
- Különös figyelmet fog fordítani a hulladékgazdálkodásra.
- A reziliencia a program egészen markánsan megjelenő témája a program ezen fejezetében is helyt kap: a triász tagjai elkötelezettek az európai élelmiszerrendszer rezilienciájának megerősítése mellett, továbbá a felek szorosan nyomon fogják követni a megreformált közös agrárpolitika (KAP) végrehajtását és a 2027 utáni időszakra vonatkozó új KAP kialakítását.
- Folytatni fogja a tiszta energiára való átállásra irányuló erőfeszítéseket, különös figyelemmel a határokon átnyúló energetikai infrastruktúrák előmozdítására és fejlesztésére. A közlekedés zöldítése és a fenntartható közlekedési eszközök fejlesztésének ösztönzése szintén a prioritások közé tartozik.
- Különös figyelem fog irányulni továbbá az EU előtt álló demográfiai kihívás kezelési módjainak feltárására.
- A soros elnökségi idejük alatt a trió országai erősíteni kívánják az európai egészségügyi uniót és a mindenki számára hozzáférhető egészségügyi rendszerek rezilienciáját, javítani a jövőbeli egészségügyi szükséghelyzetekre való felkészültséget.
- Az elnökségi trió vállalja, hogy végrehajtja az európai kulturális munkatervet, a fiatalok törekvéseit helyezi majd az európai politikák középpontjába, különös figyelmet fordítva a kevesebb lehetőséggel rendelkezőkre.
- A trió a turisztikai ökoszisztéma rezilienciájára, fenntarthatóságára, körforgásos jellegére és adatközpontú irányítására is összpontosítani kíván.

Az ötödik fejezet külpolitikai jellegű preferenciákat és célokat fogalmaz meg. Szó esik többek között az Ukrajnának szóló politikai, gazdasági, pénzügyi, katonai és humanitárius támogatásról, az EU bővítési folyamatának megfontolt továbbviteléről, az Egyesült Királysággal, Svájjal, a Nyugat-Balkánnal és a Törökországgal való kapcsolatok megerősítéséről.

Az elnökségi trió elkötelezett amellett, hogy – a gyorsan változó és romló európai biztonsági környezet fényében – megerősítse az EU azon képességét, hogy fellépjen a biztonság és a védelem területén oly módon, hogy – többek között a hasonlóan gondolkodó országokkal való kétoldalú partnerségek fejlesztése révén biztosítja az uniós stratégiai iránytű időben történő végrehajtását, valamint az EU és a NATO közötti együttműködésnek a 2023 januárjában aláírt harmadik együttes nyilatkozattal összhangban történő tényleges elmélyítését.

A trió részes államai törekszenek az európai védelmi technológiai és ipari bázis megerősítésén, hogy – többek között védelmi célú közös beszerzés és a kapcsolódó szabályok meghatározása révén – garantálni lehessen a katonai képességekkel való zökkenőmentes ellátás biztonságát. Továbbá az elnökségi trió együtt fog működni a hibrid fenyegetésekkel és kibertámadásokkal szembeni reziliencia és az ezekkel szembeni fellépésre való képesség fokozása érdekében, többek között az uniós kiberdiplomácia és hibrid eszköztárak alkalmazása révén.



A program hatodik, zárófejezete pedig egy hosszú távú cél megfogalmazását tartalmazza, azt, hogy a trió hozzájáruljon a 2024–2029-es időszakra szóló stratégiai menetrend kidolgozásához, elfogadásához és végrehajtásához.

## **Nem kormányzati intézmények soros elnökségi lehetőségei**

### **Lehetőségek az üzletfejlesztési tanácsadó szemszögéből**

Jelenlegi tervek szerint összesen 16-18 informális miniszteri tanácsülés kerül megrendezésre, és egy állam- és kormányfői csúcstalálkozó. Az Európai Politikai Közösség (EPC) rendezvénye több mint negyven résztvevő ország képviselőit vonultatja fel. A Nyugat-Balkán-csúcs további értékes kapcsolatépítési és projektgenerálási lehetőséget biztosít, valamint további több mint 200 szakmai rendezvény kiváló alkalmat ad a határokon átívelő kapcsolatépítésre.

dr. Fellegi Áron, a Brüsszelben is irodát fenntartó EuroAtlantic Tanácsadó Zrt. elnökségi tagja a vele készített interjúban kifejtette, hogy a nemzetközi partnerségek jelentik az alapvető kapcsolódási pontot a jövő évi magyar elnökség és a közvetlen uniós források között. Ugyanis, ha véleménye szerint csodát nem is lehet várni az elnökségtől, egy dolgot igen, ami garantált: ingyen figyelmet. A figyelem ugyanis alapvetően drága. Az Európai Unióban egyszerre 27 tagállam szereplői hallatják a hangjukat szakpolitikai kérdésekben, próbálnak befolyásolni szabályozási folyamatokat, és versenyeznek közvetlen brüsszeli forrásokért. A soros elnök szerepét betöltő tagállam intézményei – legyenek azok vállalatok, civil szervezetek vagy felsőoktatási intézmények, mindig előnyben vannak. Ugyanis nem csak az elnökséget vezető kormányzatot övezi nagyobb figyelem a szokásosnál, hanem a gazdasági, civil és tudományos szereplőket is. Könnyebb ilyenkor érvényesülni. Nem csak a politikai érdekek érvényesítése szempontjából érdemes kiaknázni az elnökségben rejlő lehetőségeket, hanem a gazdasági és üzleti érdekek mentén is. Sőt, az a legszerencsésebb, ha a kormányzat és a többi szektor között szoros együttműködés van, és ennek keretében a politikai, piaci és akadémiai érdekek is össze vannak hangolva. Erre az együttműködésre mielőtt egy-két konkrét példát kiemelnék, szeretnék egy rövid kitérőt tenni.

### **Konzorciális pályázati együttműködések**

Az elnökség apropóján nem csak látszani, és így nemzetközi partnerségeket kötni, ezáltal pedig sikeresen pályázni lehet könnyebben – emelte ki Fellegi Áron. Az elnökségi rendezvényeken épített kapcsolatok nem csak üzleti módon monetarizálhatóak, hanem a közvetlen uniós források vonatkozásában is, ugyanis követelmény, hogy határokon átívelő kapcsolatokkal kell bírni a pályázóknak. Az Európai Unió közvetlen forrásairól szóló információk transzparenssek, jól tervezhetők és pályázhatók például, így a Digital Europe - Horizon Europe programok.

A nyertes konzorciumokban a modellváltó intézmények társult tagként kapcsolódhatnak és elvégezhetik a konzorciumban rájuk jutó kutatás-fejlesztési feladatokat, azonban a felmerülő költségeket a Horizont Európa program – az Európai Bizottság decemberi diszkriminatív döntése miatt – egyelőre nem finanszírozza.

A 2022/2506 Tanácsi (EU) határozat hátrányos rendelkezései ugyan a cikk megírásakor még érvényben vannak, azok megszűnte után a modellváltó felsőoktatási intézmények teljes körű kedvezményezettként vehetnek részt a konzorciumban. Addig is Magyarország Kormánya biztosítja a nyertes Horizont Európa konzorciumokban résztvevő modellváltó egyetemek kutatási projektjeinek költségeit, első körben összesen 5 milliárd forint értékben a Nemzeti

Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapon keresztül. Miután a határozat hátrányos rendelkezései a felsőoktatási intézményre nézve megszűnnek, úgy az érintett KEKVA intézmények teljes körű kedvezményezettként vehetnek részt a konzorciumokban.

A pályázatokon dolgozni tehát továbbra is érdemes, és a soros elnökségi időszak mind az NJE-nek, mind pedig a magyar modellváltó intézményeknek lehetőséget biztosít arra, hogy bemutassák, a döntés mindenki számára káros hatásokkal jár. Egyik oldalról az Erasmus- és Horizont-programokban a szerződéskötés megtiltásával járó kár sok millió euróra tehető, de a magyar tudományos kutatásfejlesztés és innováció szempontjából felbecsülhetetlen erkölcsi és anyagi veszteség. Másik oldalról viszont a nemzetközi konzorciumok is vesztesei annak, ha korlátozottan tudnak részt venni a magyar intézmények, kutatók és hallgatók a közös munkában és csereprogramokban, különösen azokon a tudományterületeken, ahol kimagasló szellemi műhelyek jöttek létre Magyarországon.

## **Érdekérvényesítés a jogszabályalkotási folyamatban**

Az európai, és így a magyar gazdasági és non-profit szektor működését egyaránt kritikus mértékben befolyásoló jogszabályok születnek Brüsszelben. A tanácsadó cégcsoport brüsszeli irodáján keresztül szervezett tapasztalatai azt mutatják, hogy az európai uniós döntéshozatali mechanizmusok igenis lehetőséget adnak arra, hogy az egyes szereplők becsatornázzák – vagy legalábbis megpróbálják becsatornázni – a vállalati érdekeiket a jogszabályalkotási folyamatokba. Remek példaként szolgál az elfogadás előtt álló AI Act. Az AI Act, azaz a mesterséges intelligenciáról szóló Európai Uniói rendelet az EU-ban (és egyébként globálisan is) az első átfogó szabályozás a mesterséges intelligenciára vonatkozóan. Az AI Act-ből számos kötelezettség, korlátozás és lehetőség is következik majd a hatálybalépést követően. A közigazgatás mellett a hazai technológiai vállalatok különösen érintettek. Új gyártói és szolgáltatói felelősség. Kockázatkezelési megoldások. Alkalmazási tilalmak. Tájékoztatási kötelezettségek. Mind-mind olyan elemei a készülő jogszabálynak, amik az érintett cégek, és AI alkalmazásokat fejlesztő tudományos műhelyek, így a Neumann János Egyetem működését valóban kritikus mértékben befolyásolják.

Komplett mesterséges intelligencia érdekképviselői szervezetek vannak Brüsszelben, amelyek a jogszabályalkotási folyamatra igyekeznek ráhatást gyakorolni, hogy a benne szereplő vállalatok piaci érdekeiknek megfelelően alakítsák az AI Act tervezetét. Európai egyetemek, civil szervezetek, nagyvállalatok, a telekommunikációtól a járműiparig, informatikától a dróniparig, sorra alakítanak ki közös álláspontot, írnak nyílt leveleket az európai jogalkotóknak, élnek az érdekérvényesítés egyéb eszközeivel. Dr. Fellegi Áron az interjúban tanácsként elmondta, hogy hasznos lenne, ha az érintett magyar szervezetek, köztük a Neumann János Egyetem tagsággal rendelkeznének az ilyen szervezetekben.

## **Mesterséges intelligencia, soros elnökség és a Neumann János Egyetem**

A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály keretében a Tanács szorgalmazza az alapvető jogokat tiszteletben tartó, biztonságos MI technológia előmozdítását. A szabályozás hozzájárul a fogyasztói bizalom növekedéséhez, ezáltal pedig az MI-alapú megoldások keresletének növekedéséhez. Ez pedig piacot és kiszámítható fejlődési pályát biztosíthat az európai fejlesztők számára, legyenek azok vállalatok, vagy technológia-transzfer tevékenységben érdekelt akadémiai szereplők, egyetemek, kutatóintézetek.

Az egyetemek, így az NJE is érintett továbbá az innovációt támogató intézkedésekben is. Az innovatív MI-rendszerek fejlesztéséhez ellenőrzött környezetet biztosító MI szabályozói tesztkörnyezeteknek lehetővé kell tenniük az MI-rendszerek valós körülmények között történő tesztelését is. Ezen kívül az MI-rendszerek meghatározott feltételek és biztosítékok melletti felügyelet nélküli, valós körülmények közötti tesztelését is biztosítani kell a szabályozásnak.

A Neumann János Egyetem mesterséges és a soros magyar elnökség intelligencia vonatkozású kapcsolódásai számos ponton azonosíthatóak. Az NJE az oktatás, kutatás, de még a társadalmi tudatosítás területén is intenzíven dolgozik azon, hogy Magyarország az MI forradalom nyertesei között legyen. A GAMF Műszaki és Informatikai Karon 2021. márciusában Microsoft Mesterséges Intelligencia Tudásközpont alakult, és szintén vállalati együttműködésben, az NJE és a Promptmaster megállapodása nyomán 2024. februártól szabadon választható tárgyként elindul az ország első akkreditált ChatGPT egyetemi képzése. Az intézmény névadója, Neumann János matematikus születésének 120. évfordulója alkalmából szervezett Neumann 2023 Programév és a Hírös Szenior egyetem kiemelt témái között is jelen van a mesterséges intelligencia.

Háromnapos „maratoni” tárgyalásokat követően a Tanács elnöksége és az Európai Parlament tárgyalói 2023. december 9-ére ideiglenes megállapodásra jutottak a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályokról szóló javaslatról, az úgynevezett mesterséges intelligencia törvényről. A magyar soros elnökség ideje alatt, várhatóan már a törvény elfogadását követően annak alkalmazásáról megrendezett számos szakpolitikai konzultáció lehetőséget biztosít arra, hogy az NJE oktatói, kutatói és szakértői megosszák véleményüket és javaslataikat.

Ezen túl számos potenciális kutatási-fejlesztési és innovációs, illetve technológia-transzfer partner személyes képviselő útján is megjelenik Magyarországon a féléves elnökségi ciklus alatt. A demonstrációs tevékenységek az NJE kecskeméti és budapesti campusaira történő meghíváson keresztül kiváló lehetőséget biztosítanak a közvetlen kapcsolatteremtésre.

### **Források:**

- Osztovits, András (szerk.): Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata 1. – Az Európai Unióról szóló szerződés magyarázata, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Zrt., Budapest, 2011.
- Várnay, Ernő – Papp, Mónika: Az Európai Unió joga, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Zrt., Budapest, 2016.
- Az Európai Unióról szóló szerződés
- Az Európai Unió működéséről szóló szerződés
- 2016/1316 számú tanácsi határozat
- A Tanács 2023. július 1. – 2024. december 31. közti 18 hónapos programja <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10597-2023-INIT/hu/pdf> (letöltve: 2023. november 10.)
- Horváthy, Balázs: Az Európai Unió vezetési modellje a Lisszaboni Szerződés után <https://jap.sze.hu/images/lapsz%C3%A1mok/2010/4/Horv%C3%A1thy.pdf> (letöltve: 2023. november 20.)
- Az Általános Ügyek Tanácsának 2023. június 27-i ülése <https://video.consilium.europa.eu/event/en/26953> (letöltve: 2023. november 25.)
- Személyes interjú dr. Fellegi Áronnal, a Brüsszelben is irodát fenntartó EuroAtlantic Tanácsadó Zrt. elnökével – 2025. november 27.
- A Neumann János Egyetemen fogják oktatni a ChatGPT használatát <https://nje.hu/hirek/2023-11-15-a-neumann-janos-egyetemen-fogjak-oktatni-a-chatgpt-hasznalatat> (letöltve: 2023. december 1.)

- Ajtót nyitni a világra! – Mesterséges intelligencia-szakértő előadásával indul a Neumann Klub <https://hiros.hu/ajtot-nyitni-a-vilagra-mesterseges-intelligencia-szakerto-eloadasaval-indul-a-neumann-klub/> (letöltve: 2023. december 3.)
- Microsoft Mesterséges Intelligencia Tudásközpont a Neumann János Egyetemen - GAMF Kar - Neumann János Egyetem <https://gamf.uni-neumann.hu/microsoft-mesterseges-intelligencia-tudaskozpont-a-neumann-janos-egyetemen/> (letöltve: 2023. december 3.)
- A Hírös Szenior egyetem következő előadója Szabó Lóránt, az NJE Mesterséges Intelligencia Tudásközpont vezetője <https://nje.hu/hirek/2023-11-22-a-hiros-szenior-egyetem-kovetkezo-eloadoja-szabo-lorant-az-nje-mesterseges-intelligencia-tudaskozpont-vezetoje> (letöltve: 2023. december 3.)
- Artificial intelligence act: Council and Parliament strike a deal on the first rules for AI in the world <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/09/artificial-intelligence-act-council-and-parliament-strike-a-deal-on-the-first-worldwide-rules-for-ai/> (letöltve: 2023. december 9.)
- Kormányzati önerő alap jön létre a modellváltó egyetemek Horizont Európa projektekben való részvételének támogatására <https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/kormanyzati-onero-alap> (letöltve: 2023. november 30.)